

Heiligheid en ontwijding: de polyseme betekenis van Hērem in Bijbels Hebreeuws

Veel wetenschappers hebben erop gewezen dat het nomen ḥērem gesitueerd is in totaal verschillende semantische velden. Het nomen wordt enerzijds gebruikt in het semantische veld van heiligheid, waarin ḥērem in collocatie met de stam qādaš voorkomt in Priesterlijke teksten zoals Lev 27:21,28. In deze context verwijst het nomen ḥērem naar de heilige status van personen, dieren of dingen. Het nomen is anderzijds in DtrH gesitueerd in het semantische veld van vernietiging. In deze context komt ḥērem voor in collocatie met stammen die destructie uitdrukken zoals nāḳah en šāraf (cf Dt 7:25-26; Joz 7:15).

Methodologisch is deze presentatie gebaseerd op 'Prototype Theory' (Rosch:1975) en Lakoffs 'Radial Network Model' (Lakoff:1987), twee populaire modellen die in Cognitieve Taalkunde worden gebruikt om de betekenisontwikkeling van concepten te onderzoeken. Ik zal beargumenteren dat het nomen ḥērem geïnterpreteerd kan worden als een 'radial category', een concept waarvan de betekenissen een netwerk van gerelateerde en overlappende betekenissen vormen, waarbij een 'prototypisch centrum' functioneert als het centrum van het netwerk.

De teksten die behoren tot het prototypische centrum vertonen een belangrijke semantische overeenkomst: in al deze teksten duidt het nomen ḥērem een taboe-status aan. Het nomen wordt gebruikt om datgene te beschrijven dat afgezonderd is van het dagelijkse, ofwel omdat ḥērem wijst op een heilige status en dus behoort tot de sfeer van het heilige (qōdeš), ofwel omdat ḥērem een status van ontwijding (hālal) betekent. Beide tegengestelde betekenissen vormen dus het polyseme centrum van de semantische structuur van ḥērem. Ik zal vervolgens aantonen dat beide betekenissen aanleiding hebben gegeven tot nieuwe betekenissen onder invloed van zogeheten 'meaning extension processes' (cf. Geeraerts 1997) zoals metonymie en generalisatie.